

KATOLİK ASSOMPTIONİSTLER TARİKATI ve TÜRKİYE

*İsmail TAŞPINAR**

Summary

At the second part of the 19th century the Catholic Church encouraged its members to create new organisations and religious orders for organising the missionary activities in a more systematical and modern way. These orders shared the certain part of the world among them for their activities. The Assumptionist order, wich is the subject of this article, with the promotion of the Church, chose the East European countries including Turkey. The main task of the order is the integration of the Eastern Churches to the Catholic Church. Emmanuel d'Alzon who is the founder of the order, is a french bishop. In order to realise its main task, the order, wich has been backed by the French catholics, uses all sorts of press and the media facilities and the educational activities. They also organise pilgrimages to religious sites. The Assomptionists organised most of these activities in different cities of Turkey over the long years. In this article we tried to analyse the historical development of this order, its founder and its activities, especially in connection with Turkey.

Anahtar Kelimeler: Hıristiyanlık, Katolik Kilisesi, Katolik Tarikatlar, Doğu Kiliseleri, Misyonerlik, Türkiye'de misyonerlik, Assomptionistler, Emmanuel d'Alzon.

Keywords: Christianity, Catholic Church, Catholic orders, Eastern Churchs, Missionary, Mission in Turkey, Assomptionists, Emmanuel d'Alzon.

Ortaçağ'dan itibaren Katolik Kilisesi'nin bir din devleti olarak varlığı, onun aynı anda hem devlet olmanın icaplarını hem de evrensellik iddiasında bulunan bir dinin gereklerini yerine getirmesini zorunlu kılıyordu. Katolikliğin bu iki yükümlülüğünden ikincisi olan tebliğ misyonu, yine Kilise'ye bağlı olmakla birlikte sivil örgütlenmeye benzerlikleri açısından

Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı, Arş.Gör.Dr.,
ismaeltaspinar@yahoo.com

hareket kabiliyetleri daha fazla olan 'tarikatlar' (ordres veya congrégations) tarafından giderilmeye çalışılmıştır. Özellikle Roma ve ülke dışındaki dini faaliyetlerin düzenlenmesi, tarikatların kuruluş tüzüklerine (constitutions) göre şu ya da bu tarikate bir 'misyon' olarak tevdi edilmektedir. Misyonlar, Kilise'nin konjonktüre göre tanımladığı önceliklere uygun olarak zamana göre yeni misyonlar belirleniyor ve tüzüğü söz konusu misyona uygun olan tarikatlarla işbirliğine gidiliyordu.¹

Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Kilise, Osmanlı topraklarında ortaya çıkan birtakım siyasi boşluklar ve sosyal karmaşalardan istifadeyle, Ortodoks Kilisesi ve Doğu Kiliseleri diye adlandırılan diğer yerel kiliseleri kendi çatısı altında birleştirmek suretiyle bu misyonu, yine aynı amaçla kurulmuş olan Assomptionistler tarikatına tevdi etmiştir. Ortodoks Kilisesi ve yerel kiliselerin bulunduğu coğrafya, büyük çapta Osmanlı topraklarına dahil olması nedeniyle, söz konusu tarikatın misyon alanı Türk topraklarına tekabül etmekte idi. Bu makalenin amacı, Türkiye'de hala varlıklarını sürdürmekte olan Assomptionist tarikatının kuruluşu, kurucusu, kuruluş amacı, yukarıda işaret edilen misyonları gerçekleştirmek için geliştirdikleri çalışma metodları ve genel olarak dünyadaki ve özellikle de Türkiye topraklarındaki faaliyetleri hakkında bilgi vermektir. Makalede kullanılan kaynakların seçiminde, mümkün olduğu kadar söz konusu tarikatın yayınladığı eserlere öncelik verilmeye çalışılmıştır.

I. Tarikatın ismi ve kuruluşu

a. Tarikatın İsmi

Asıl adı 'Augustins de l'Assomption' (Assomption'un Augustinleri)² olan tarikat, aynı zamanda 'Assomption Papazları' (Prêtres de l'Assomption) veya 'Assomptionnistler' (Assomptionistes) olarak da bilinmektedir.³ Assomptionistler tarikatının özel ismi olarak kullanılan 'assomption' kavramı, Hıristiyan ilahiyatında 'Hz. Meryem'in ömrünün

⇒

¹ É. Jombart, 'Constitutions des Instituts Religieux', *Catholicisme*, Paris 1952, c.3, s.127-129.

² Tarikatın isminin başında bulunan 'Augustin' ibaresi, söz konusu tarikatın maneviyatta Aziz Augustin tarikine bağlı olduğunu göstermektedir. Söz konusu tarik ile ilgili olarak bkz.: G. Bardy, 'Augustin (Règle de Saint)', *Catholicisme*, Paris 1948, c.1, s.1035-1036.

³ L. Merklen, 'Augustins de l'Assomption', *Catholicisme*, Paris 1948, c.1, s.1048-1049.

sonunda bedeni ve ruhu ile birlikte göğe yükselişi' dogmasını ifade etmektedir.⁴

'Augustin de l'Assomption' tarikatı, 1845 yılında Emmanuel D'Alzon (1810-1880) tarafından Fransa'nın Nîmes şehrinde kurulmuştur. tarikat, ismini D'Alzon'un görev yaptığı ve kuruluşunu gerçekleştirdiği Nîmes şehrindeki Assomption kolejinden almaktadır. Her ne kadar Nîmes piskoposu Monsenyör Cart'ın, tarikata din adamlarının intisabına izin vermesi 1850 tarihinde olmuş ise de, 21 Mayıs 1847'de Papa IX. Pie, 'ce-maati' takdis etmiş ve Assomption tarikatına ritüellerde Roma ritüeline uygun ayin yapmak üzere Roma Katolik Kilisesi'nin kararını göndermiştir. Roma Kilisesi'nin tarikatı yüceltmesi (louange) 1 Mayıs 1857'de, bir tarikat olarak resmen ilk kabulü 26 Kasım 1864'te; nihai kabul ise, 1923'te gerçekleşmiştir.⁵

b. Assomptionistler Tarikatının Kuruluş Gayesi

Günün imkanlarından yola çıkarak Hıristiyanlığı yaymayı kendine hedef edinen Assomptionistler, eğitim yoluyla ve özellikle basın-yayın yoluyla Katolik Hıristiyanlığı dünyaya yayma işini üstlenmişlerdir.⁶ Assomptionist tarikatı, özellikle Fransa'da ve Fransa'nın etki alanı içerisinde bulunan bölgelerde etkindir. 1851'de, Emmanuel d'Alzon, kurmuş olduğu cemiyetin Fransa'ya yönelik hedeflerini ve faaliyetlerini şu cümle ile özetler: 'Demokrasinin hıristiyanlaştırılabilmesi için halkı ayağa kaldı-

⁴ Her yılın 15 Ağustos'unda kutlanan bu olayın Katolik Kilisesi'nce bir dogma olarak kabulü, 1950 yılında Papa XII. Pie tarafından olmuştur. Katolik Kilisesi, yaklaşık bir asır kadar önce 1854'de, Hz. Meryem'in asli günaha sahip olmadığını (Immaculate Conception) bir dogma olarak kabul etmiş bulunuyordu. Hz. Meryem'in bedenen yükselişi doktrinine 13. y.y.'da yaşayan Padua'lı Anthony'nin Bakire Meryem üzerine yaptığı vaazlarında rastlamak mümkündür. Bkz.: John Reumann, 'Mary', *The Encyclopedia of Religion*, edit.: Mircea Eliade, New York 1986, c.9, s.251-252; Michel Feillet, *Vocabulaire du Christianisme*, Paris 2000, s.12, 60; Lawrence S. Cunningham, 'Anthony of Padua', *The Encyclopedia of Religion*, edit. Mircea Eliade, New York 1986, c.1, s.307.

⁵ L. Merklen, a.g.m., *Catholicisme*, Paris 1948, c.1, s.1048.

⁶ Özellikle Fransızca basın ve yayın işlerinde etkin ve yaygın bir faaliyet sürdürmektedirler. Bunlar içinde Bayard Presse'e bağlı onlarca yayın ve *La Croix* gazetesi ile *La Documentation Catholique* adlı dergi en önemli yayınları arasındadır. Basın ve yayının misyonerlikle ilişkisine dair geniş bilgi için bkz.: Annie Lenoble-Bart, 'Médias (Communication)', *Dictionnaire oecuménique de missiologie*, Paris 2003, s.199-201; L. Merklen, a.g.m., s.1049.

racak, eğitecek, ahlaklandırarak her türlü faaliyetin yapılması'.⁷ Eğitim konusunda gösterilen bu hassasiyet ve faaliyetler sonucunda büyük tecrübe elde eden tarikat, bu tecrübesini ileride Doğu misyonu ile de birleştirecektir. Özellikle ortaokul ve lise düzeyindeki eğitim faaliyetleri ile ilgilenen tarikat, üniversite seviyesindeki dini eğitimde kendilerine Saint Augustin ile Saint Thomas'ın ilkelerini esas almıştır. Assomptionistler, eğitim konusunda elde ettikleri tecrübeler nedeniyle, özellikle Doğu Kilseleri'ne mensup din adamlarının yetiştirilmesinde önemli görevler üstlenmişlerdir. Bunun dışında, Roma Katolik Kilisesi ile diğer Hıristiyanlar arasındaki her türlü problemlerin çözümünü de kendi görev alanına alan tarikat, Katolik Kilisesi ile birleşme hareketinin gelişmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Assomptionistler, diğer tarikatların aksine fazla sayıda olmayı hedeflemez. Tarikatın en önemli hedefi, mensuplarının Roma Katolik Kilisesi'ne her ne pahasına olursa olsun bağlı, inançlı, güvenilir, mücadeleci ve fetihçi (conquête) bir ruha sahip olmalarını sağlamaktır.⁸

c. Tarikatın Özelliği ve Faaliyet Alanları

İsminden de anlaşılacağı üzere tarikatın benimsediği manevi yol, diğer birçok tarikat gibi, Aziz Augustin'in yoludur. D'Alzon, Aziz Augustin'in dini doktrinini kendi talebelerine temel kılmak istemiştir. Augustinci manevi doktrininin sadaka ve kardeşlik ruhuna verdiği önem; halka yönelik tebliğde ayak bağı olacağını düşündüğü ağır uzlet hayatının olmaması; iç dünyanın yenilenmesine verdiği önem; dengeli bir fakirliği, titiz iffeti, sevgiyle gerçekleştirilen itaati emretmesi gibi özellikler, d'Alzon'un kurduğu tarikata maneviyat düsturu olarak bu yolu kabul etmesinin temel nedenleridir.⁹

Tarikatın el kitabı mahiyetindeki *L'Assomption et ses Oeuvres* adlı eserde bu tarikatı diğerlerinden ayıran özellikler şu şekilde tanımlanır:

"Gayemiz: Dindarlıkla, müesseselerle ve mücadeleyle Efendimiz İsa Mesih'in Hükümrانlığını getirmektir.

"*Dindarlık*: Kutsal-Sakramentlere ve ona bağlı diğer işlere bağlılık, Azize Bakire'yi ve Kilise'yi sevmektir.

"*Müesseseler*: Tarikatımız, Küçük Kız Kardeşler (Petites Soeurs) ve Adanmışlar (Oblates) tarikat kolları, laiklerden müteşekkil erkekler ve

☞

⁷ 'Assomptionistes', *Encyclopaedie Universalis*, Paris 1980, c.19, s.524.

⁸ L. Merklen, *a.g.m.*

⁹ *Les Augustins de L'Assomption*, Paris 1928, s.75-76.

kadınlar tarikat kolu, Alumnat'lar¹⁰, kolejler, üniversitemiz, işçi loncaları, halk faaliyetleri, ibadet faaliyetleri, ibadet maksatlı ziyaretlerdir.

“Mücadeleler: Vaazla, eğitimle, basınla Devrim’e karşı mücadele. Laiklerden müteşekkil tarikat kollarını ve her tür örgütleri kullanarak Gizli Örgütler’e karşı savaş. Misyonerlik faaliyetleri ve Doğu Kiliseleri’nin reformu vasıtasıyla Hıristiyanların bölünmesine ve inkara karşı çalışma.”¹¹

Tarikatın kendi gayesini ve faaliyet alanlarını tespit eden bu metnin dışında, tarikatın kurucusu Emmanuel d’Alzon’un yazmış olduğu ayrı ayrı üç paragraflık yazı da, yine tarikatın gayesini ve amacını belirten en önemli metinlerdir. Bu yazılar, tarikat üyelerince adeta d’Alzon’un kendilerine tevdi ettiği birer vasiyet olarak algılanmaktadır:

I.

“VII. Gregorius’un gününde, insanların iyiliği ve Efendimiz’in hükümlerini için, Assomption tarikatının bütün din adamları adına Kili-se’ye hararetle bir sevgi ile bağlılık ve mükemmel birer kurban gibi kendilerini ona adama kararlılığı diliyorum.

25 Mayıs.”

II.

“Aziz Yusuf’a nispet edilen ay başlamakta, ve Aziz-Suaire bayramının ilk Akşam dualarını yaptık.

Aziz Yusuf’un müşterilerine rahat vererek sunduğu ölümü düşünmek için ne kadar da güzel bir an! Mezarın düşünüldüğü saat geldiğinde, İsa Mesih’in, öldüğünde bedenini içine koymalarını istediği kefeni düşünmek ne kıymetli bir tefekkür anıdır!

Kendi içime çekiliyor ve hesap vermeye hazırlanmam için bana ayrılan sürenin ne kadar olduğunu bilmeden, su gibi geçip giden şu günlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

23

¹⁰ Alumnat’lar, d’Alzon’un kendi kurduğu okullardır ve din ilimleri ağırlıklı ortaokul seviyesinde eğitim veren kurumlardır. Bu okullar, fakir ve yoksul çocukların eğitilerek Kilise’ye din adamı olarak kazandırılmasını amaçlamakta idi. Geniş bilgi için bkz.: Jean Monval, *Les Assomptionistes*, Paris 1939, s.179.

¹¹ *L’Assomption et ses OEuvres*, Paris 1893, s.20.

Assomption tarikatının şu parolasını hatırlıyorum: *Adveniat regnum tuum!*¹² ve, buna sadık kalmak için, kendime şu üç ilkeyi teklif ediyorum:

1. Hıristiyan eğitiminin Aziz Augustin ve Aziz Thomas'ın ilkelerine uygun hale getirilmesi için çalışmak;

2. Devrim bayrağı altında Gizli Örgütler'de toplanmış olan Kilise düşmanları ile savaşmak;

3. Bölünmelerin yok olmasına kendimi adanarak suretiyle Kilise'nin birliği için mücadele etmek.

Benim için, bundan böyle, herşey bundan ibaret.

1 Mart 1877.”

III.

“Benden sonra Tarikat'ın başına geçecek olan her kim ise onun dikkatine.

Bir önceki sayfayı kaleme alalı bir yıl geçti. Tarikatın amacıyla ilgili düşüncelerimi çok güzel özetliyor, bunun ne kadar hayati önem taşıdığını yeniden hatırlatmak için burada tekrar zikrediyorum.

Assomption tarikatının parolasının *Adveniat regnum tuum* (*Melekutun gelsin!*) olduğunu hatırlıyor ve buna sadık kalmak için şu üç ilkeyi kendime teklif ediyorum:

1. Hıristiyan yüksek eğitiminin Aziz Augustin ve Aziz Thomas'ın ilkelerine uygun yapılması için çalışmak. - Bu, doktrin kısmıdır.

2. Devrim bayrağı altında Gizli Örgütler'de toplanmış olan Kilise düşmanları ile savaşmak. -Bu, sosyal düzen kısmıdır.

3. Bölünmelerin yok olmasına kendimizi adanarak suretiyle Kilise'nin birliği için mücadele etmek.

İşte, parolamızı gerçekleştirmek için kendimizi adamamız gereken üç büyük imkan.

1 Haziran 1878.”¹³

Tarikat, 1851'de Nîmes'den Paris'e taşınmıştır. Buradan, Fransa'nın belli başlı şehirlerine, Roma'ya ve nihayet dünyanın çeşitli ülkelerine yayılmıştır. Tarikatın kurucusu Emmanuel d'Alzon, ömrünün sonuna kadar

⇒

¹² 'Melekutun Gelsin!' anlamına gelen bu ifade, 'Babamız' duası olarak bilinen ve Matta, 6/9-13'de bulunan duaya ait bir ifadedir.

¹³ *L'Assomption et ses OEuvres*, Paris 1893, s.21-23.

(1880) tarikatı kendisi yönetmiştir. Daha sonra, François Picard (1903) ve Emmanuel Bailly (1917) gibi kişiler tarafından yönetilen tarikat, 1946'da 1596 din adamı ile yedi bölgede (ya da vilayette), 125 ev ve 23 ülkede hizmet vermekte idi.¹⁴

II. Tarikatın Kurucusu ve Doğu Misyonu

a. Tarikatın Kurucusu: Emmanuel d'Alzon

1810'da Fransa'nın Vigan beldesinde dünyaya gelen Emmanuel d'Alzon, Montpellier'de din adamı olmak üzere dini eğitime (séminaire) başlar. Daha sonra, din sahasındaki bilgisini ilerletmek üzere Roma'ya gider. 1834'de din adamı olarak takdis edilen d'Alzon, Fransa'nın Nîmes şehri piskoposuna bağlı olarak görevine başlar. 29 yaşında, Nîmes bölgesi piskopos genel vekili (vicaire general) olur (1939). 1839'da hıristiyan kızların eğitim işlerini yürütmek üzere kurulan 'Dames de l'Assomption' adlı müessesenin kuruluşunda Eugénie Milleret de Brou'ya (1817-1898) yardım eden d'Alzon, ileride kurulacak olan tarikatın adeta beşiği durumunda olacak Nîmes'de bir kolejin yönetimini uhdesine alır (1843). 'Assomption' adını taşıyan kolej, daha sonraları, tarikatın da adı olacaktır. Kilise'ye 'eğitim, misyonerlik ve sosyal aktivite' sahalarında hizmet amacı güden d'Alzon. 1850'de, eğitim kanunlarında yapılan yeni değişiklikler vesilesiyle Kamu Eğitimi Yüksek Konseyi'ne (Conseil Superieur de l'Instruction Publique) seçilir ve burada *Revue de l'enseignement chretien* (Hıristiyan eğitimi dergisi) adlı dergiyi kurar. 1875'e gelindiğinde ise, yüksek okullar ve üniversitelerin özel eğitime geçmesinde önemli katkıları olur.

Emmanuel d'Alzon'un kurduğu tarikate ilk intisap, 1850'de gerçekleşmiştir. Tarikatın Kilise tarafından resmen tanınması ise, 1864'te olmuştur. Tarikat, kısa zamanda büyük kitleleri etrafında toplamayı başarır. 1870'den itibaren, Lourdes, Roma ve Kudüs gibi katolik hıristiyanlarca kutsal kabul edilen beldelere millî hac organizasyonları düzenlemeye başlar.

Emmanuel d'Alzon'un kurduğu Assomptionistler tarikatı, ilk yurt dışı aktif misyonunu Doğu hıristiyanlarına yönelik yapacaktır. D'Alzon'un bizzat başlatıp yöneteceği bu misyon, aynı zamanda, 19.yy. Osmanlı topraklarındaki Katolik Kilisesi'nin Ortodoks Kilisesi'ne karşı

↪

¹⁴ L. Merklen, *a.g.m.*

ortodoksların katolikleştirilmesi yönündeki en önemli hamlelerinden birisidir.¹⁵

b. D'Alzon'un Mektuplarında Doğu Misyonu

D'Alzon, Papalık tarafından 3 Haziran 1862'de bir takdis töreniyle Doğu'nun yani Doğu Kiliseleri'nin Katolikleştirilmesi ve Asya'nın hıristiyanlaştırılması ile görevlendirilmiştir. Dolayısıyla Türkler ve Türkiye onun öncelikli görev alanı içerisine girmekte idi. Söz konusu misyon gereği 1862 yılının Şubat ve Nisan ayları arasında Emmanuel d'Alzon, beraberinde Nimes kolejinden eski bir öğrencisi olan Louis Guizard ile birlikte bazı bilgiler toplamak üzere İstanbul'a seyahat eder. Bu, İsviçre ve Roma hariç Fransa sınırları dışında D'Alzon'un yapmış olduğu yegane uzun seyahattir. Bu da, onun İstanbul ziyaretine ne kadar önem verdiğini göstermektedir. D'Alzon, bu vesileyle Papa IX. Pie'nin kendisine tevdi ettiği Doğu misyonunu gerçekleştireceği yerleri bizzat müşahede etmekte istiyordu.¹⁶

Papalık tarafından Assomptionistler'e Doğu Kiliseleri'ni Roma Katolik Kilisesi çatısı altında toplama görevinin verilmesinde, aynı zamanda Batı'da yeni yeni başlamakta olan 'Ökümenik Hareket'e karşı cephe oluşturma gayretini de görmek mümkündür. Özellikle protestanların başını çektiği bu hareket, herhangi bir kiliseye bağlılığı değil, bireysel dindarlığı içeren 'hıristiyanca yaşama'yı (*Christianisme pratique*) kendine hareket noktası olarak seçmişti. Bu çerçevede birçok müessese kurulmuş ve böylece başta Doğu Kiliseleri olmak üzere dünyadaki bütün hıristiyanları kilise ayırımı yapmadan birleştirmek amaçlanmıştı. Papalık ise, kendi etki alanını sınırlayacağı endişesiyle bu harekete temelden karşı çıkmış ve karşı hamlelere girişmiştir. İşte Emmanuel d'Alzon'un şahsında Assomptionistler'in asıl görevlerinden birisi ve belki de en önemlisi, bu

¹⁵ Charles A. Frazee, *Catholics and Sultans*, New York 1983, s.246.

¹⁶ Jean-Paul Perier-Muzet, *Le Père Emmanuel d'Alzon par Lui-Même*, Rome 2003, s.169. Kendisinden alıntıda bulunduğumuz Jean-Paul Perier-Muzet, ömrünün büyük bir kısmını Assomptionistler'in arşivinde çalışmakla geçirmiş ve d'Alzon'un hayatı, mektupları ve faaliyetleri hakkında günümüzde en çok bilgi sahibi olan kimselerden biridir. Kendisi, halen, Roma'daki Assomptionistler tarikatının merkez arşivinden sorumlu arşivci olarak görev yapmaktadır. Bkz.: *Répartition des Religieux, Augustiniani ab Assumptione*, Roma 2004, s.23.

harekete karşı Katolik Kilisesi birliğini tesis etmek ve Doğu Kiliseleri'ni yeniden Roma Kilisesi'ne bağlamak idi.¹⁷

Papa IX. Pie, Osmanlı topraklarındaki misyonerlik faaliyetlerinin artışıını farkederek, Yunan Ortodoks Kilisesi ile Doğu Kiliseleri'ne çağrıda bulunmuş ve kendine bağlamak için girişimde bulunmuştur. Ancak, Papa'nın bu teklifine Yunan Ortodoks Patriği IV. Anthimos'un ve sinodunun verdiği cevap çok sert olmuştur. Onlara göre Roma Katolik Kilisesi 15 noktada hataya düşmüştür ve dinen sapkındır. Ortodoks kilisesi gibi diğer Doğu Kiliseleri başkanları da Roma'ya karşı benzer cevaplar vermişlerdir. 19. yy.'ın ikinci yarısında Ortodoks Kilisesi ve Doğu Kiliseleri ile ilişkiler kuran ökümenik hareketler, Katolik tarikatlarının Osmanlı topraklarında birer şube açmalarına neden olmuştur. Öyle ki, 1863'den itibaren, Dominikenler Makriköy'de bir ev, Kapüsenler Yeşilköy'de bir ev, Fransiskanlar Büyükdere'de bir küçük kilise, Hıristiyan Kardeşler tarikatı Kadıköy'de bir kolej açmışlardır. Bu tarikatların İstanbul ile önceden irtibatları var idi. Ancak, bunların dışında Polonya Resurrectionistleri, Avusturya Kapüsenleri ile Fransa'dan Assomptionistler gibi ilk kez İstanbul'a gelen yeni tarikatlar da vardı.. Ayrıca, Assomptionistler'in yardımcıları konumunda rahibelerin oluşturduğu Oblates de l'Assomption da İstanbul'da bir temsilcilik açmıştır.¹⁸

Gerçekte Emmanuel d'Alzon, kendisine Kudüs merkezli bir misyon istemekte idi. Böylece, kutsal topraklarda hıristiyan tarikatleri arasında söz sahibi olmayı düşünüyordu. Hz. İsa'nın 'son akşam yemeğini' yediği mevki ve Hz. Meryem'in mezarına¹⁹ sahip olmak onun en önemli gayelerindendi. Ancak, Papalık'ta görev yapan üst düzey yetkililerden Monsenyör Talbot, Howard ve Lavigerie'nin de etkisi ve iknasıyla Emmanuel d'Alzon, öncelikli olarak o dönemde yine bir Osmanlı eyaleti olan Bulgaristan'a yönlendirilmiştir.²⁰

¹⁷ Roma Katolik Kilisesi'nin 'Ökümenik Hareket'e karşı gösterdiği tepki ve geliştirdiği tavırlar ile ilgili olarak bkz.: Madeleine Barot, *Le Mouvement Ecuménique*, Paris 1967, s.26, 29, 35, 36, 41.

¹⁸ Charles A. Frazee, *a.g.e.*, s.227-228.

¹⁹ Hz. Meryem'in mezarının Kudüs'te olduğu inancı Hıristiyan geleneğinde çok eskiye dayanmaktadır. Hz. Meryem'in mezarının Efes'te olduğuna dair inanç ise, çok yakın bir geçmişte kabul edilmiş bir görüştür.

²⁰ Jean-Paul Perier-Muzet, *a.y.*

1854'te başlayıp 1859'da hızlanan Ortodoks Bulgarlar'ın Katolikliğe geçişleri, 1861'de Sistine Chapel'de IX. Pie'nin Bulgarları kutsaması ile önemli bir noktaya ulaşmıştır. Ortodoks Bulgarlar'ın Roma'ya intisabı, Rus Ortodoks Kilisesi ile Atina Ortodoks Kilisesi'nin tepkisine neden olmuştur. Öyle ki, yeni seçilen Başpiskopos Sokolski, Ruslar tarafından kaçırılmış ve bir adada hapsedilmiştir. Bu durum, Katolikliğe yeni geçmiş Ortodoks Bulgarlar'ı derinden etkilemiştir. Papalığın, Sokolski'nin yerine yeni atadığı Latin Katolik bir Bulgar olan Petur Arabzhiski'nin Doğu ritüeline soğuk bakması, zaten karışıklık yaşayan Bulgarlar'ın tekrar eski Ortodoks Kilisesi'ne dönmelerine neden olmuştur. Ortodoksluğa dönme-yip Katoliklik'te kalanların Roma'ya durumu bildirmeleri ile 19 Kasım 1865'te Raphail Popov adlı yeni bir piskopos tayin edilir. Ancak, Katoliklerin sayısı artık birkaç yüzü geçmemektedir. İşte, Assomptionistler bu noktada devreye girmişlerdir. 1864'de Assomptionistler'in Plovdiv'de bir okul açmaları, ilk Doğu hizmetleri olmuştur. Dört yıl sonra Edirne'de bir kolej, Karacadağ'da ise Bulgar katolikler için papaz yetiştiren seminer okulu açmışlardır.²¹

III. Emmanuel D'Alzon'un Türkiye ile İlişkisi

a. Emmanuel d'Alzon'un Türkiye'ye Gelişi

Emmanuel d'Alzon, Bulgaristan misyonu için öncelikle kendisine bağlı din adamlarından Victorin Galabert'i görevlendirir. Kendisine verilen görevi ifa etmek üzere Galabert, 20 Aralık 1862'de d'Alzon ile görüşmek için İstanbul'a gelir. Emmanuel d'Alzon, İstanbul'da kaldığı müddet içerisinde, misyonunu gerçekleştireceği topraklar hakkında detaylı araştırmalara girişir. İstanbul'u ve faaliyet göstereceği yerleri gözlemler; yapacağı girişimler için bazı kimselere danışır ve fikir alış-verişinde bulunur; imkan buldukça dini vaazlar yapar. Bu süreç içerisinde, Osmanlı'daki politik ve dini oluşumları yakından izlemeye çalışır. Doğu, meşhur 1856 Paris antlaşmasından beri Avrupa ülkelerinin üzerinde gözü olduğu yerlerdi. Eski gücünü kaybetmiş olan Osmanlı Devleti ise, d'Alzon'un gözünde, birçok halk, etnik, din, ritüel ve dini rekabetin bir arada bulunduğu ve güç sahibi ülkelerin her an kendi çıkarlarına göre yeniden düzenleyebilecekleri yamalı bir bohça gibidir.²²

²¹ Charles A. Frazee, *a.g.e.*, s.246.

²² Jean-Paul Perier-Muzet, *a.y.*

O yıllarda, Yunanlılar 1820-1830'larda Osmanlılar'dan kopmuş; Sırbistan'ın bazı bölgelerinde (Moldavya gibi) ayrılma hareketleri başlamış; Mısır'da ise, vali İbrahim Paşa'ya karşı ayaklanma başlamıştır. Emmanuel d'Alzon'un tespitine göre, Balkanlar'daki hemen hemen bütün milliyetçi akımlar, siyasi alanda Osmanlı'dan, dini alanda ise Fener Patrikhanesi'nin vasiliğinden kurtulmak istemektedir. Bu hengamede Papa IX. Pie, konjonktürden istifadeyle, Kudüs'e bir patriklik (1847), Birleşik-Bulgarlar'ın başına ise Monsenyör Joseph Sokolski'yi tayin eder (1861). Rusya da, Osmanlı'nın içinde bulunduğu durumdan kendi çıkarlarına en uygun fırsatı yakalama arzusundadır. Katolik Kilisesi'nin bu girişimlerine karşılık Rusya, başpiskoposu tutuklar. Milliyetçi akımların Rusya'daki gücü, ortodoksluğu da etkiler. Ortodokslar, Fener patrikhanesi ile Moskova patrikliği arasında sıkışmış vaziyettedir. Roma Katolik Kilisesi ise, hıristiyanları Latin çatısı altında toplama hülyasından vazgeçmemiştir. İşte Emmanuel d'Alzon, misyon faaliyetlerinde kendi içinde şu sacayaklarını dengede tutma çabası içerisinde: Fransızlık, Katoliklik ve Romalılık.²³

Bulgaristan'a görevlendirdiği Galabert'in 1865'de yaptığı 'yardımcı kadın misyonerler' konusundaki destek çağruları üzerine, kadınların oluşturduğu Assomptionistler'e bağlı Oblates de l'Assomption tarikatı kurulur.

b. D'Alzon'a Göre Türkiye ve Türkler

Emmanuel d'Alzon'un, yukarıda işaret edilen olayların gerçekleştiği ortamda İstanbul'dan tarikat mensuplarına hitaben kaleme aldığı mektup, hem Assomptionistler'in faaliyetlerini hem de Türkiye'ye ve Türkler'e ilişkin görüşlerini özetlemesi bakımından önemlidir:

"İstanbul, 16 Mart 1863

Değerli arkadaşım,

Peder Galabert gitti,²⁴ Sultan bu gece yeni bir kadın daha aldı.²⁵ Kandil gecesi kutlamalarını görmeye gitmem gerekiyordu,

☞

²³ Jean-Paul Perier-Muzet, *a.y.*

²⁴ Peder Galabert, 10 Mart 1863'den beri Louis Guizard ve Monsenyör François Malczynsky ile birlikte Bulgaristan'da tetkiklerde bulunmaktadır. Bkz.: Jean-Paul Perier-Muzet, *a.g.e.*, s.172.

²⁵ Burada söz konusu edilen sultan, Sultan Abdülaziz'dir (1830-1876).

gitmedim. Bulgarlar arasında dürüst birini arıyoruz; henüz böyle birisini bulamadık. Bulabilecek miyiz? Bu soru, problematik olmaktan da öte bir şey. İstanbul, varoşlarından daha da pis. Türk kadınları teşhir [defile] organizasyonlarına gitmek için birbiriyle yarışıyor; bir de burada böyle birşeyin olmadığı söylenir. Ancak, İstanbul'da yapılan bir teşhir organizasyonu gerçekte bir devrimden daha da öte bir şeydir. Aslında bu, yarım düzinelik devrim niteliğindedir. Bugün gidip görmek istiyordum. Ancak, sadece kadınların girmesine izin veriliyordu. Oysa, ... Emmanuel kardeş, şu kıyas yapma işine bir son verseniz. Devrim konusuna gelince; yakında bir tanesinin Rusya'da gerçekleşeceği haberini alıyoruz; öyle ki, bunun Yunanlılar'inkinden ve İtalya'dakinden olduğu gibi, hem 48, hem 1830 hem de 93'dekinden de daha muhteşem olacağı söyleniyor. Bütün asilzadeler kızartılacak,²⁶ bütün çocuklar yenecek, kocalarının kelleleri alınacağı için bütün kadınlar da dul kalacak. Diğerleri yanında Herzen²⁷ ilımlı, geri kalmış ve gerici bir kimsedir. Türkiye'nin Rusya'ya karşı mavi bir korkusu, onun ise devrime karşı kırmızı bir korkusu, onun da çok siyah (karanlık) ümitleri var; sonuç olarak, bunlardan hiçbiri beyaz değil.

Fransız imparatorunun burada çok meşhur bir büyükelçisi²⁸ var. Hiç kimse onun kadar başarılı bir komedyen değildir. Kendisinin Baraguay d'Hilliers²⁹ adlı bir homurdanıcı ile değiştirileceği söyleniyor.

Tanrı'ya iyi dua edin ki, ne yapacağımı bileyim. Tabii ki, buraya patrikliğe bağlı bir seminer ile³⁰ bir misyonerlik (action

25

²⁶ D'Alzon, Rus asilzadelerini kastederek 15.yy.'dan itibaren Fransızca'da kullanılan Rusça bir kelime olan 'boyards' kelimesini kullanır. Bkz.: *Le Petit Robert*, 'Boyard', Paris 1982, s.212.

²⁷ Aleksandr Ivanovitch Herzen (1812-1870), sürgünde iken siyasi-edebi içerikli *La Cloche* dergisini çıkaran devrimci bir rus yazardır.

²⁸ Marquis Lionel de Moustier (1817-1869), 1861-1866 yılları arasında İstanbul'da Fransız büyükelçiliği, daha sonra 1866-1868 yılları arasında Fransız dışişleri bakanı olmuştur. Bu görevinden sonra ise senatörlük yapmıştır. Onun yerine geçen Bab-ı Ali nezdindeki yeni büyükelçi ise, Prosper Bourée'dir (1866-1870).

²⁹ Baraguey d'Hilliers kontu olan Maréchal Achille (1795-1878), Kırım savaşına katılmıştır. Kendisi 1853 yılında büyükelçilik yapmıştır.

³⁰ Papazların yetiştirildiği eğitim kurumları. Bkz.: Michel Feuillet, *a.g.e.*, s.112.

apostolik) ve bilimsel faaliyet merkezi kurulması gerekiyor. İştel Tarikatımızın gerçekleştirmeyi hedeflediği gayelerden birisi de budur. Beni en çok korkutan ne biliyor musunuz? Buradaki arazilerin pahalılığı. İstanbul'un bir yerinde arazilerin fiyatı 1 hektar başına 12000 ve daha fazla Fransız Frangına. Bulgarlar'a gelince, onlardan daha rezil kimse olamaz. Uzun araştırmalardan sonra, Monsenyör Brunoni dürüst bir kimse bulduğuna inanıyor; hanımını bir yere bırakmış, kızını ise bilmem kime zorla vermiş. Çamurdan daha beter, tam bir hayvan dışkısı. Sonuç olarak, onları sevmek lazım; ne de olsa komşumuz.

Ayın 17'sinde veya 23'ünde Roma'ya gelebilir miyim henüz bilmiyorum. Roma'da olmayı çok istiyorum; daima burada kalmak istiyorum; Fransa'da olmak istiyorum. Aynı anda ne kadar da imkansız şeyler istiyorum! Bir detay bilgi daha. Yunanlılar'ın dini sahada gerçekleştirdikleri en harika eseri elde etmek için onlardan isteyeli bugün itibariyle tam üç hafta oldu. Yunanlılar yirmi yıldır hiçbirşey yazmadılar. Güzel birşeyle karşılaşmak için seksen yıl geriye gitmek gerekiyor. Şu anda, İstanbul'da saat 10, Roma'da ise 9.30. Sizlere dualarımı gönderiyorum. İyi akşamlar. Haydi uyumaya gidin, ben de.

E. d'Alzon

Şayet Bernard hala sizinle birlikte ise, ona benim adıma binlerce şey söyleyin.³¹

IV. Tarikatın Türkiye'deki Faaliyetleri

Yukarıda zikredilen mektup, Emmanuel d'Alzon'un Osmanlı'yı ve İstanbul'u ziyaretinin maksadını ve içeriğini çok iyi özetlemektedir. Tabii ki, bir tarikat kurucusu ve önderi olarak özellikle Türkler ile ilgili düşüncelerini yansıtmaya bakımından da önemlidir.³² Burada, müessese seviye-

³¹ *Lettres d'Alzon*, édit. D.D., c.4, 1992, s.223-224'den naklen Jean-Paul Perier-Muzet, a.g.e., s.170-171. Bu mektubun alıntılanıldığı ve d'Alzon'un mektuplarından derleme usulüyle titizlikle hazırlanmış olan antoloji, d'Alzon'u tanımak amacıyla bugün bütün tarikat üyelerinin elinde dolaşan kaynak bir eserdir.

³² Yine, konuşmalarının birinde Türkler'le ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır: 'Birbirinden ayrı olan milletler, daima Türkler tarafından ezilecektir.' Bkz.: *Les Augustins de L'Assomption*, Paris 1928, s.128.

sinde yapılacak olan çalışmalar arasında patrikliğe bağlı bir 'seminer' yani dini eğitim veren bir müessese ile bilimsel ve misyonerlik faaliyetlerini yürütecek bir merkezin kurulması talebi özellikle dikkati çekmektedir. Gerçekten de, söz konusu tarihlerden sonra bunlar gerçekleşmiştir. Tarikatın bizzat üstlendiği bilimsel araştırma merkezi ise, uzun zaman Kadıköy'de *Echos d'Orient* (Doğu'nun Yankısı) adlı dergi çerçevesindeki faaliyetlerle gerçekleşmiştir. Söz konusu proje, Louis Petit'nin başkanlığında 1895'de din adamı yetiştiren kurslar (seminerler) ile başlamış ve 1897'de ilk sayısını çıkaran *Echos d'Orient* ile devam etmiştir.³³

a. Eğitim Faaliyetleri

Assomptionist Tarikatı'nın genelde Doğu'daki ve özellikle de Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri, uzun yıllar devam etmiştir.³⁴ Türkiye merkezli Doğu misyonunun d'Alzon'un en önemli projelerinden olduğu bu açıklamalardan ve tarikatın, daha sonraki yıllarda, kurucularının gösterdiği bu 'işaretlerden ilhamla' yaptıkları faaliyetlerden de anlaşılmalıdır. Ortadoğu'nun özellikle siyasi istikrarsızlığı ve otorite boşluğu dönemlerinde kurulan bu tarikat, bu bölgelerde faaliyet göstermeyi kendisine en önemli görev addetmektedir.

Türkiye'de tarikatın aktif olarak faaliyetleri, özellikle I. Dünya Savaşı'na kadar devam etmiştir. Bu süre içerisinde Assomptionistler, özellikle 10 yerde çeşitli eğitim faaliyetlerinde bulunmuş ve kiliseler açmıştır. Yerlere göre, yapılan faaliyetleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. İstanbul: İstanbul'da dört yerde faaliyette bulunmuşlardır.

a. Kadıköy: Yüksek okul seviyesinde 'Doğu Kiliseleri İlahiyat Yüksek Okulu' (Hautes Études de Théologie Orientale).

b. Kumkapı: İlköğretim koleji (Collège École Primaire)

c. Fenerbahçe (Phanaraki): Felsefe ve İlahiyat Kursu/Semineri (Séminaire de Philosophie et Théologie).

d. Haydarpaşa: Küçük kilise

2. Edirne: İlköğretim koleji

³³ Konu ile ilgili açıklamalar için ayrıca bkz.: Jean-Paul Perier-Muzet, *a.g.e.*, s.172.

³⁴ Perier-Muzet'nin belirttiğine göre, Assomptionistler'in Türkiye'deki misyonerlik faaliyetleri için ayrıca *Mission des Augustins de l'Assomption* adlı derginin 1886-1965 yılları arasındaki sayıları ile, *Pages d'Archives* adlı derginin 1965 yılı Mart sayısına ve *Oblates Centenaire 1980* adlı kaynaklara bakılabilir. Bkz.: Jean-Paul Perier-Muzet, *a.g.e.*, s.173.

3. Bursa: Kilise (Paroisse)
4. Gelibolu: Kilise
5. Eskişehir: Kilise ve ilköğretim koleji.
6. Konya: Kilise ve ilköğretim koleji.
7. Zonguldak: Kilise ve ilköğretim koleji.
8. Kayseri: Kilise.
9. Ankara: Özellikle Ermeni katoliklerle ilgilenen bir temsilci bulunmakta idi.
10. İzmit.³⁵

Bugün, bu yerlerden sadece Kadıköy'de tarikat üyeleri mevcuttur. Diğer yerlerdeki faaliyetler, I. Dünya Savaşı'ndan sonra terk edilmiştir. Kadıköy'de ise, eğitim yapılmamakta, sadece bir kilise etrafında yarı manastır hayatı çerçevesinde tarikat mensupları faaliyetlerini sürdürmektedirler.³⁶

b. Dergi Faaliyetleri: Échos d'Orient Dergisi

Papa IX. Pie'den sonra papalığa seçilen XIII. Leo (1878) da, Doğu Kiliseleri ile özel olarak ilgilenmiştir. 1894'deki papalığa seçilmesinin yıldönümü vesilesiyle, Ortodoks Kilisesi ile Doğu Kiliseleri'ne hitaben, onları Roma Kilisesi'ne bağlılığa davet eden '*Praeclara Gratulationis*' adlı bir papalık mektubu yazmıştır. Öyle ki, Papa XIII. Leo, Ortodoksları katolik yapmak isteyen Katolik misyonerleri bu faaliyetlerinden men edecek sıkı tedbirler alacağını da vaad etmekte idi. Ayrıca, Doğu Kiliseleri'nin kendi ritüellerini korumaları için, Roma'da bu ritüellere göre derslerin verileceği eğitim kurumu bile açmıştır. XIII. Leo, ayrıca, Kapüsenler'in Doğu'da okullar açmalarını isterken, Assomptionistler'in de Kadıköy'de bir kolej açmalarını istemiştir. Doğu Kiliseleri ile olan ilişkilerini daha da geliştirmek için, bu kiliseleri konu alan ve onları tanıtan çeşitli dergilerin çıkarması

³⁵ 1923'te 8 ev ile faaliyet gösterdikleri belirtilmektedir. Burada kullanılan 'ev' ifadesinin, faaliyet merkezi olarak anlaşılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Bkz.: *Les Augustins de L'Assomption*, Paris 1928, s.81. Burada zikredilen şehirler ve faaliyetleri ile ilgili detay bilgilerin bir kısmı, tarikatın halen Kadıköy'deki sorumlu temsilcisi olan Xavier Jacob ile 20.04.2004 tarihinde yapılan mülakattan aktarılmıştır. Bu iller dışında bir de Sultançayır (Sultan-Tchair) adıyla zikredilen bir yer daha vardır. Bkz.: *a.g.e.*, s.132.

³⁶ Doğu misyonu çerçevesinde Türkiye'deki faaliyetlere ilişkin geniş ve detaylı bilgi için ayrıca bkz.: *Les Augustins de L'Assomption*, Paris 1928, s.124-138; Jean Monval, *a.g.e.*, s.189-193.

rılmasını bizzat istemiş ve papalığın bu dergileri destekleyeceğini açıkça ilan etmiştir. Bu maksatla çıkarılan en önemli dergiler şunlardır: *Revue d'Orient Chrétien* (Hıristiyan Doğu Dergisi), *Revue des Églises d'Orient* (Doğu Kiliseleri Dergisi), *Bessarione*, *Oriens Christianus* ve *Échos d'Orient*. Assomptionistler, işte bu son zikredilen *Échos d'Orient* adlı dergiyi çıkarmışlardır.³⁷ Assomptionistler, bu dergi dışında ayrıca, *Unité de l'Eglise* ve *Les Missions de l'Assomption* adlı dergileri de çıkarmışlardır.³⁸

Ekim 1897'de Kadıköy'deki³⁹ Assomptionistler Merkezi (Centre des Assomptionistes) tarafından kurulan *Échos d'Orient* adlı dergi, başlangıçta 1911'e kadar iki ayda bir 64 sayfa (4 forma) ve her sayfa ikişer kolon olmak üzere yayınlanmıştır. Araştırma sahasını özellikle Hıristiyanlığın Doğu'daki tarihi ve gelişmesine ayıran dergi, 1912'den itibaren sayfa adedini 8 formaya çıkarmış ve yayın periyodunu ise üç aylık olarak belirlemiştir. Birinci Dünya Savaşı sıralarında yayınına zaman zaman ara veren dergi, 1942'ye kadar Fransa'da basılmaya devam etmiştir. Almanya'nın Fransa'yı işgali, derginin ismini değiştirmesine neden olmuştur. *Échos d'Orient* dergisi, ismini önce *Études Byzantines* olarak, daha sonra ise, halen günümüzde de kullanılmakta olan *Revue des Études Byzantines* olarak değiştirmiştir. Bugün, aynı isim altında Fransız Bizans Araştırmaları Enstitüsü'ne (Institut Français d'Études Byzantines) bağlı olarak yayınlanmaya devam etmektedir. *Échos d'Orient*, Doğu kiliseleri ve hıristiyanları ile ilgili araştırmaları içeren 39 ciltlik bir koleksiyon oluşturmaktadır.⁴⁰

1895'de Papa XIII. Léon, Yunan ve Bulgar kiliselerinin Roma Kilisesi ile birleştirilmesi görevini Assomptionistlere tevdi ettiğinde, bu amaç doğrultusunda, *Échos d'Orient* dergisi, söz konusu Doğu hıristiyanlarını hıristiyan Batı'ya tanıtmaya görevini üstlenmiştir. Doğu hıristiyanları, 19.yy.'a kadar henüz yeteri kadar araştırılmamış konular arasında idi.

³⁷ Charles A. Frazee, *a.g.e.*, s.236-237.

³⁸ Jean Monval, *a.g.e.*, s.191.

³⁹ Roma'dan ayrılan Doğu Kiliseleri'nin tekrar Katolik Kilisesi çatısı altında toplanması için görevlendirilen Assomptionistler'in, bu misyonlarını gerçekleştirmek için Kadıköy'ü merkez seçmeleri tesadufi olmasa gerek. Zira, Madeleine Barot'nun da dediği gibi, kiliseler arasında gerçek anlamda ilk bölünme 451'deki Kadıköy Konsili sonrasında gerçekleşmiştir. Bkz.: Madeleine Barot, *Le Mouvement Œcuménique*, Paris 1967, s.13.

⁴⁰ A. Failler, 'Revue des Études Byzantines', *Catholicisme*, Paris 1990, c.12, s.1163; R. Janin, 'Échos d'Orient' mad., *Catholicisme*, Paris 1952, c.3, s.1253-1254.

Dergi, bu konudaki faaliyet alanlarını kısa zamanda belirler ve Doğu kiliseleri ile ilgili önemli çalışmaların yayınlanmasında öncü rol oynar. Bu çerçevede dergi, Doğu kiliseleri ve hıristiyanları ile ilgili dogmatik meseleler, kilise hukuku (droit canon), epigrafi, arkeoloji, folklor, coğrafya, dini rivayetler (hagiographie), Kilise tarihi, genel tarih, edebiyat tarihi, ibadet, manastır hayatı, arşiv, eski Bizans topografisi vs. gibi konular üzerine bazıları sahasında ilk olan yazılar ve araştırmalar yayınlamıştır. Öyle ki, aşağı yukarı her fasikül, Doğu Kiliseleri'nin hemen hemen hepsinin tarihi ile ilgili (katolik ve diğerleri) bugün ulaşılmaması çok zor olan kaynaklara dayalı makaleler içermektedir.⁴¹

Kadıköy'deki araştırma merkezinde hazırlanan derginin hazırlayıcıları ve yazarları arasında bugün dahi sahalarında yetkin kabul edilen ve hepsi de Assomptionist olan şu araştırmacılar bulunmaktadır: L. Petit (1912'de Atina başpiskoposu olmuştur), J. Pargoire, S. Vailhé (Doğu Kiliseleri tarihindeki uzmanlığı ile tanınmaktadır), M. Jugie, S. Salaville, R. Janin (Eski Bizans topoğrafyacısı), V. Grumel, V. Laurant. Dergide, katoliklerin dışında başka hıristiyan mezheplerine mensup yazarlarca kaleme alınmış makaleler de yayınlanmıştır. Böylece, doğu hıristiyanlarının daha iyi tanınmaları sağlanmıştır.⁴²

Günümüzde *Revue des Études Byzantines* adı altında yayın hayatına devam eden dergi, Assomptionist tarikatı ile olan bağıını yakın zamana kadar devam ettirmiştir. Çekirdek araştırmacılarını yine aynı tarikattan karşılayan dergi, zamanla eleman sıkıntısı çekmiş ve tarikatın dışından da takviye araştırmacı almak zorunda kalmıştır. Fransız Bizans Araştırmaları Enstitüsü (Institut Français d'Études Byzantines), Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra 1937'de Kadıköy'ü terk eder ve Budapeşte'ye yerleşir. Daha sonra Enstitü, 1947'de Paris'e nakledilir. Assomptionistler'in isteği üzerine 1980'de Enstitü, Paris Katolik Enstitüsü'ne (Institut Catholique de Paris) bağlanır. Derginin ilk üç cildi (1943-1945), *Études Byzantines* adı altında yayınlanmıştır. Yılda bir kez yayınlanan dergi, özellikle eski kaynaklara dayalı olarak yapılan Eski Bizans ile Ortaçağ Yunan Kilisesi tarihine dair araştırmaları yayınlamayı sürdürmektedir. Dergide, ayrıca, Ortodoksluk ve buna bağlı olarak ortodoks ilahiyasına dair önemli tartışmalar ve araştırmalar da yayınlanmaktadır.

⁴¹ R. Janin, *a.g.m.*

⁴² R. Janin, *a.g.m.*

Assomptionistler'in desteklerinin azalması nedeniyle dergi, varlığını sürdürebilmek için dış kaynaklara başvurmak zorunda kalmıştır.⁴³

c. Assomptionistler'in Diğer Faaliyetleri

Daha ilk kuruluş yıllarından itibaren Kutsal Topraklar'a olan ilgileri, tarikatı bu topraklara ziyaret turları düzenleme fikrine itmiştir. İşte, bu turlarla birlikte Assomptionistler, daha sonraları meşhur Evharistiya Kongresi olarak bilinecek olan ve bütün Doğu Kiliseleri'nin de temsil edileceği kongreyi düzenleme fikrini ileri sürmüşlerdir. O yıllarda ziyaret turlarının organizatör yöneticisi olan Paul Bailly, Kutsal Topraklar'da bütün kiliseleri bir araya getirecek Evharistiya Kongresi'nin tertip edilmesi fikrinin mimarıdır. Bailly'ye göre, böyle bir kongre o topraklardaki Katolikler için, ancak Haçlı Seferleri ile mukayese edilebilecek bir desteği sağlayacaktır. Bu fikir, Katolik Kilisesi tarafından benimsenir ve 1892'de ortodokslar da dahil olmak üzere bütün Doğu Kiliselerini de içine alan tarihi bir Kongre gerçekleştirilir.⁴⁴

Basın-yayın sahasında da önemli faaliyetlerde bulunan tarikat, günümüzde Fransızca konuşan katoliklerin günlük gazete ihtiyaçlarından haftalık ve aylık dergiler ile bu faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bunlar içerisinde özellikle Fransızca en eski gazetelerden biri olan ve bugün dahi yayını devam eden günlük gazete *La Croix* çok önemli bir boşluğu doldurmaktadır. 'Haç' anlamına gelen *La Croix*, önce 1880'de aylık olarak yayın hayatına başlamıştır. 1883'den itibaren ise günlük olarak yayınına devam etmiştir. Yayın faaliyetinin önemine dikkat çeken d'Alzon'un tavsiyelerinden hareketle söz konusu gazete, Picard ve Vincent de Paul Bailly adlı gazeteciler tarafından çıkartılmaya başlanır. Gazetenin temel hedefi, halka hitap etmesi ve Hıristiyanlığın savunmasını üstlenmesidir. Muhafazakar bir eğilime sahip olan gazete, özellikle Fransa'daki dini değerleri savunan halk hareketlerini desteklemiştir. Zaman zaman yahudi karşıtı ve milliyetçi olmakla suçlanan gazete, çeşitli dönemlerde papalığın açık müdahalesine de maruz kalmıştır. Sadık bir okuyucu profiline sahip olan gazetenin yüzde 80'i abone usulüyle dağıtılmaktadır. Günümüzde gazetenin en çok üzerinde durduğu konu, 'Hıristiyanlık'tan uzaklaşan bir toplum içinde dinin nasıl korunacağı' meselesidir. Bunun yanında, hafta-

23

⁴³ 1983'te yayınlanan 41. sayı, daha önce yayınlanmış olan kırk sayının (1943-1982) detaylı indeksi olarak basılmıştır. A. Failler, *a.g.m.*, c.12, s.1163.

⁴⁴ Charles A. Frazee, *a.g.e.*, s.307.

lık olarak yayınlanan *Le Pèlerin* adlı dergi de aynı tarikatın yayını olarak 1873'den beri yayın faaliyetine devam etmektedir.⁴⁵

V. Assomptionistler'in Günümüzdeki Teşkilatlanması

Günümüzde Assomptionistler 1000'e yakın din adamı ve yardımcı kuruluşları ile faaliyetlerini sürdürmektedir. 2004 yılına ait kendi resmi yayınlarına göre, 901 din adamı ve 5 piskopos bu tarikatın üyesidir. Söz konusu piskoposlardan biri, halen Vatikan'ın İstanbul'daki vekili olarak görev yapmaktadır.⁴⁶

Assomptionistler tarikatı, dünya çapında bir organizasyondur. Faaliyet gösterdikleri ülkeleri 10 vilayet şeklinde düzenleyen tarikat, toplam 27 ülkede örgütlenmiş vaziyettedir. Bu vilayetler sırasıyla şunlardır: Afrika vilayeti, Kuzey Amerika vilayeti, Kuzey Belçika vilayeti, Güney Belçika vilayeti, Brezilya vilayeti, Şili-Arjantin vilayeti, İspanya vilayeti, Fransa vilayeti, Madagaskar vilayeti, Hollanda vilayeti.

Tarikatın bu ülkeler dışında da temsilcilikleri vardır. Ancak, bunlar kendi başlarına bir vilayet teşkil etmemektedirler. Bu nedenle, bu ülkelerin tamamı tarikatın merkezi olması hasebiyle Fransa vilayetine bağlı olarak faaliyette bulunurlar. Fransa vilayetinin yetki alanına giren bu ülkelere bakıldığında, İngiltere dışında tamamının tarikatın kuruluş misyonlarından biri olan Doğu misyonuna giren ülkeler olduğu görülmektedir. Bu ülkeler sırasıyla şunlardır: İngiltere, Bulgaristan, Kore, Yunanistan, İsrail, Romanya, Rusya ve Türkiye.⁴⁷

Sonuç

19.yy.'da kurulan Assomptionistler tarikatının en büyük başarısı, Fransa'daki katolik basının gelişmesinde önemli rol oynamasıdır. Bugün kendi taksimlerine göre 10 vilayette hizmet veren tarikat, özellikle Avrupa, Asya, Kuzey ve Güney Amerika ile birçok misyon ülkelerinde faaliyet göstermektedir. Bu faaliyet içerisinde, özellikle ökümenik hareketle mücadele etmesi ve Katolik Kilisesi ile birleşen Doğu Üniyat (birleşik katolik) kiliselerinin oluşumunda ve örgütlenmesinde önemli roller oynaması en

⁴⁵ 'La Croix', *Encyclopédie Universalis*, Paris 1980, c.19, s.524; 'Assomptionistes', *a.g.e.*, Paris 1980, c.19, s.524.

⁴⁶ *Répartition des Religieux, Augustiniani ab Assumptione*, Roma 2004, s.79-105.

⁴⁷ Tarikatın genel olarak bugünkü faaliyetlerini, <http://www.assomption.org> adlı internet sitesinden takip etmek mümkündür.

dikkat çekici olanlardır. Halen bu faaliyetlerini çeşitli şekillerde devam ettiren tarikat, bugün itibariyle etkin olarak 1000 kişiye yakın bir din adamı kadrosu ile misyonuna devam etmektedir.⁴⁸

Tarikatın Doğu Kiliseleri ile ilgilenmesi, ister istemez Türkiye topraklarında faaliyette bulunmasını gerekli kılmıştır. Türkiye'deki cemaat, Fransa vilayetine bağlı olarak faaliyetini sürdürmektedir. Halen Türkiye'de İstanbul'un Kadıköy ilçesinin Moda semtinde cemaatin üyeleri L'Assomption Kilisesi ve Manastırı adıyla faaliyetlerini sürdürmektedirler. Burada, rahibeler hariç, iki peder görev yapmaktadır.⁴⁹

KAYNAKÇA:

1. A. Failler, 'Revue des Études Byzantines', *Catholicisme*, Paris 1990, c.12, s.1163.
2. Annie Lenoble-Bart, 'Médias (Communication)', *Dictionnaire oecumenique de missiologie*, Paris 2003, s.199-201.
3. 'Assomptionistes', *Encyclopaedie Universalis*, Paris 1980, c.19, s.524.
4. Charles A. Frazee, *Catholics and Sultans*, New York 1983.
5. É. Jombart, 'Constitutions des Instituts Religieux', *Catholicisme*, Paris 1952, c.3, s.127-129.
6. G. Bardy, 'Augustin (Règle de Saint)', *Catholicisme*, Paris 1948, c.1, s.1035-1036.
7. Guy-Marie Oury, *Dictionnaire des ordres religieux*, Paris 1988.
8. Jean Monval, *Les Assomptionistes*, Paris 1939.
9. Jean-Paul Perier-Muzet, *Le Père Emmanuel d'Alzon par Lui-Même*, Rome 2003.
3. John Reumann, 'Mary', *The Encyclopedia of Religion*, edit.: Mircea Eliade, New York 1986, c.9, s.251-252.

↙

⁴⁸ *Répartition des Religieux, Augustiniani ab Assumptione*, Roma 2004, s.79-105. Guy-Marie Oury ise, 1500 rakamını vermektedir. Muhtemelen Oury, bu sayıya yardımcı rahibeleri de dahil etmektedir. Bkz.: Guy-Marie Oury, *Dictionnaire des ordres religieux*, Paris 1988, s. 33-34.

⁴⁹ Bunlar, Xavier Jacob ile cemaatin muhasebesinden sorumlu Yves Plunian adlı din adamlarıdır. İstanbul ile ilgili hemen hemen tarihi bütün yapılarla ve cemaatlere ilişkin bilgi veren *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*'nde Assomptionistler ve faaliyetlerine ilişkin hiçbir bilgi verilmemektedir. Bkz.: *Répartition des Religieux, Augustiniani ab Assumptione*, Roma 2004, s.79-105; Murat Belge, 'Moda', *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, c.5, s.479.

10. L. Merklen, 'Augustins de l'Assomption', *Catholicisme*, Paris 1948, c.1, s.1048-1049.
11. *L'Assomption et ses Oeuvres*, Paris 1893.
12. 'La Croix', *Encyclopédie Universalis*, Paris 1980, c.19, s.524.
13. Lawrence S. Cunningham, 'Anthony of Padua', *The Encyclopedia of Religion*, edit. Mircea Eliade, New York 1986, c.1, s.307.
14. *Le Petit Robert*, 'Boyard', Paris 1982.
15. *Les Augustins de L'Assomption*, Paris 1928.
16. Madeleine Barot, *Le Mouvement Œcuménique*, Paris 1967.
17. Michel Feuillet, *Vocabulaire du Christianisme*, Paris 2000.
18. Murat Belge, 'Moda', *Düinden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, c.5, s.479.
19. R. Janin, 'Échos d'Orient' mad., *Catholicisme*, Paris 1952, c.3, s.1253-1254.
20. *Répartition des Religieux, Augustiniani ab Assumptione*, Roma 2004.